

Strategi för att stärka barnets rättigheter

2020

Innehåll:

Utgångspunkter i arbetet med att stärka barnets rättigheter.....	4
- FN:s konvention om barnets rättigheter.....	4
- Strategi för att stärka barnets rättigheter i Sverige.....	4
- Diskrimineringslagen.....	4
- Norrtälje Förskolor AB:s Värdegrund	5
Kort om Barnkonventionen.....	6
- Artikel 2 Lika rättigheter och icke diskriminering.....	6
- Artikel 3 Barnets bästa.....	6
- Artikel 6 Barns rätt till liv och utveckling.....	6
- Artikel 12 Rätt till delaktighet och inflytande.....	6
Vem omfattas av barnkonventionen?.....	7
Vad står det i skollagen?.....	7
Vad står det i läroplanen för förskolan Lpfö18?.....	7
Implementering av barnkonventionen och dess grundprinciper.....	7
Plan mot diskriminering och kränkande behandling.....	8
- Inledning.....	8
- Norrtälje Förskolor AB:s Värdegrund	8
- Bakgrund.....	8
- Definitioner.....	9
- Främjande och förebyggande arbete.....	10
- Kartläggning, uppföljning, utvärdering och analys.....	11
- Rutin för akuta situationer.....	11
- Viktigt att känna till.....	12
- Rättigheter och skyldigheter.....	13
- Kartläggning	14
Plan för jämställdhet.....	16
- Inledning.....	16
- Norrtälje Förskolor AB:s Värdegrund	16
- Bakgrund.....	16
- Definitioner.....	17
- Främjande arbete.....	18
- Kartläggning, uppföljning, utvärdering och analys.....	18
- Kartläggning.....	19

Integritetspolicy.....	21
- Inledning.....	21
- Norrtälje Förskolor AB:s Värdegrund.....	21
- Bakgrund.....	21
- Identitet och integritet.....	22
- Lyssna på barnet.....	22
- Omsorgssituationer.....	23
- Sätta ord på barnets gränser.....	23
- En god förebild.....	23
- Dokumentation och barns integritet.....	24
- Förebyggande arbete.....	25
Avvikelse rapport.....	27
Källor.....	28

Utgångspunkter i arbetet för att stärka barnets rättigheter

FN:s konvention om barnets rättigheter

FN:s konvention om barnets rättigheter (benämns fortsättningsvis som barnkonventionen) definierar i 54 artiklar vilka rättigheter som bör gälla för alla barn i hela världen, oavsett hudfärg, kön, språk, religion, ursprung, funktionsnedsättning eller ställning i samhället. Sverige ratificerade konventionen 1990, vilket innebär att Sverige juridiskt har förbundit sig att följa konventionen och förverkliga rättigheterna för varje enskilt barn.

Strategi för att stärka barnets rättigheter i Sverige

Riksdagen antog år 2010 en ny strategi för att stärka barnets rättigheter i Sverige (prop. 2009/10:232). Strategin består av nio principer som uttrycker grundläggande förutsättningar för att stärka barnets rättigheter i Sverige:

1. All lagstiftning som rör barn ska utformas i överensstämmelse med barnkonventionen.
2. Barnets fysiska och psykiska integritet ska respekteras i alla sammanhang.
3. Barn ska ges förutsättningar att uttrycka sina åsikter i frågor som rör dem.
4. Barn ska få kunskap om sina rättigheter och vad de innebär i praktiken.
5. Föräldrar ska få kunskap om barnets rättigheter och erbjudas stöd i sitt föräldraskap.
6. Beslutsfattare och relevanta yrkesgrupper ska ha kunskap om barnets rättigheter och omsätta denna kunskap i berörda verksamheter.
7. Aktörer inom olika verksamheter som rör barn ska stärka barnets rättigheter genom samverkan.
8. Aktuell kunskap om barns levnadsvillkor ska ligga till grund för beslut och prioriteringar som rör barn.
9. Beslut och åtgärder som rör barn ska följas upp och utvärderas utifrån ett barnrättsperspektiv.

Diskrimineringslagen

Diskriminering enligt diskrimineringslagen innebär att någon missgynnas eller kränks. Missgynnandet eller kränkningen ska ha samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna, kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Lagen förbjuder sex former av diskriminering; direkt diskriminering, indirekt diskriminering, bristande tillgänglighet, trakasserier och sexuella trakasserier samt instruktioner att diskriminera.

Norrtälje Förskolor AB:s Värdegrund

På Norrtälje Förskolor AB ska man känna att det råder en tillåtande och positiv atmosfär där olikhet är en tillgång och respekt för varandra är en självklarhet.

Inga vuxna eller barn ska bli diskriminerad, trakasserad eller utsatt för kränkande behandling.

Alla barn på våra förskolor ska ha samma möjlighet att pröva och utveckla förmågor och intressen utan begränsningar av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Alla ska känna att man blir sedd, hörd och bekräftad.

Kort om barnkonventionen

Barnkonventionen uttrycker ett förhållningssätt till barn som sätter barnet i fokus vid beslut eller åtgärder som kan beröra ett enskilt barn eller barn i grupp. Med barn avses alla upp till 18 års ålder. Rättigheterna gäller oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder eller ekonomiska förutsättningar.

De olika reglerna i barnkonventionen kallas för artiklar. Det finns 54 olika artiklar och alla artiklar är lika viktiga, men det är ändå några artiklar som är bra att läsa först och att komma ihåg. Dessa artiklarna är 2, 3, 6 och 12 och kallas för grundprinciper. När du läser de övriga artiklarna ska du läsa dem med grundprinciperna som "glasögon".

Artikel 2 Lika rättigheter och icke diskriminering

- Alla barn är lika mycket värda.
- Inga barn får bli diskriminerade
- Det har ingen betydelse vilken färg barnet och barnets föräldrar har på huden, om barnet är flicka eller pojke, vilket språk barnet talar, vilken tro barnet har, om barnet har en funktionsnedsättning eller om barnet är rikt eller fattigt.

Artikel 3 Barnets bästa

- Politiker, myndigheter och domstolar ska alltid tänka på vad som är bäst för barn när de bestämmer sådant som gäller barn.
- Barnets bästa ska komma i främsta rummet. Det betyder att det ibland finns saker som är viktigare än barnets bästa.

Artikel 6 Barns rätt till liv och utveckling.

- Rätt till liv betyder att länderna ska se till att barn inte blir dödade. Det kan vara både att barn inte blir dödade i krig och att barn får vård och mediciner när de är sjuka så att de inte dör av sjukdomar.
- Rätt till utveckling betyder att länderna ska göra vad de kan för att ge barn en bra barndom. Barn behöver många saker för att utvecklas bra.

Artikel 12 Rätt till delaktighet och inflytande

- Barn har rätt att säga hur det vill ha det.
- Vuxna ska lyssna på barn.
- Myndigheter och domstolar ska fråga barnet vad det tycker och lyssna på barnet när de bestämmer saker som gäller barnet.

- Vuxna i förskolan ska fråga barnen vad de tycker innan de bestämmer saker som rör barnen.
- Politiker i en kommun ska fråga barn vad de tycker innan de bestämmer om sådant som rör barn.

Vem omfattas av barnkonventionen?

Barnkonventionen gäller alla barn som vistas i ett land som anslutit sig till barnkonventionen. Det betyder att det inte har någon betydelse om ett barn är medborgare, har tillfälligt uppehållstillstånd, är asylsökande eller vistas i Sverige utan tillstånd. Alla barn som befinner sig i Sverige har samma rättigheter utan åtskillnad. Med barn menas tills man fyllt 18år. Alla länder i världen har anslutit sig, förutom USA.

Vad står det i skollagen?

5 § Utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.

Vad står det i läroplanen för förskolan Lpfö18?

Förskolan ska spegla de värden och rättigheter som uttrycks i FN:s konvention om barns rättigheter (barnkonventionen). Utbildningen ska därför utgå från vad som bedöms vara barnets bästa, att barn har rätt till delaktighet och inflytande och att barnen ska få kännedom om sina rättigheter. (Lpfö18 s.5)

Implementering av barnkonventionen och dess grundprinciper

Under läsåret genomförs kvalitetsarbetet i fyra delar där varje del innefattar en planering med barnkonventionen, skollagen och läroplanen för förskolan som grund. För att ytterligare stärka arbetet med barns rättigheter genomförs varje läsår en kartläggning av *Plan för jämställdhetsarbetet* samt kartläggning av *Plan mot diskriminering och kränkande behandling*.

Plan mot diskriminering och kränkande Behandling

Inledning

Norrtälje Förskolors ledningsgrupp har arbetat fram den övergripande planen mot diskriminering och kränkande behandling. Alla som arbetar i Norrtälje Förskolor AB ska följa de normer och värden som anges i förskolans läroplan samt Norrtälje Förskolors plan mot diskriminering och kränkande behandling.

Ytterst ansvariga för denna plan är:

Rektor Annika Jakobsson och Bitr. Rektor Lise-Lotte Sjögren

Norrtälje Förskolor AB:s Värdegrund

På Norrtälje Förskolor AB ska man känna att det råder en tillåtande och positiv atmosfär där olikhet är en tillgång och respekt för varandra är en självklarhet.

Inga vuxna eller barn ska bli diskriminerad, trakasserad eller utsatt för kränkande behandling.

Alla barn på våra förskolor ska ha samma möjlighet att pröva och utveckla förmågor och intressen utan begränsningar av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Alla ska känna att man blir sedd, hörd och bekräftad.

Bakgrund

Alla förskolor ska varje år upprätta en plan mot diskriminering och kränkande behandling. Detta är reglerat i nedanstående lagar sedan 1 januari 2017.

De båda planerna kan sammanföras till en plan.

Syftet är att ytterligare främja barns lika rättigheter och förebygga trakasserier och kränkande behandling.

Följande styr vårt arbete:

- Barnkonventionen och dess grundprinciper, artikel 2, 3, 6 och 12.

- Diskrimineringslag (2008:567)
- Skollag (2010:800)
- Skolverkets allmänna råd och kommentarer för att främja likabehandling och förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.
- Läroplan för förskolan (Lpfö18) ”Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan könen samt solidaritet med svaga och utsatta är värden som förskolan ska hålla levande i arbetet med barnen”.

Definitioner:

Trakasserier och kränkande behandling

Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker en människas värdighet. Det kan vara:

- Fysiska – att bli utsatt för knuffar, suckar och miner.
- Verbala – hot, svordomar, öknamn.
- Psykosociala – utfrysning, alla går när man kommer.
- Texter och bilder – klotter och lappar.

Trakasserier

Är uppträdande som kränker en människas värdighet och som har samband med:

- Kön – kvinna/man
- Etnisk tillhörighet
- Religion eller annan trosuppfattning – alla barn har rätt till kunskap, tankefrihet och religionsfrihet. Alla föräldrar har rätt att uppfostra sina barn i enlighet med sin tro.
- Funktionshinder – kan vara fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en människas funktionsförmåga.
- Sexuell läggning – homosexualitet, bisexualitet och heterosexuellitet.

- Könsöverskridande identitet eller uttryck
- Ålder

Kränkande behandling

”..ett uppträdande som utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen kränker ett barns värdighet.”(skollagen 14a kap 3§)

Synonym till kränka: förolämpa - såra.

Motsatsord till kränka: glädja – hedra.

Kan vara att retas, mobba, frysa ut någon, knuffas.

Utgångspunkten är den individuella upplevelsen och att den som uppger att hon/han blivit kränkt alltid måste tas på allvar.

Kränkningar kan ske mellan barn-barn, vuxen-barn och vuxen-vuxen.

Diskriminering

Är när förskolan på osakliga grunder behandlar en människa sämre än andra och missgynnandet har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning, funktionsnedsättning, könsöverskridande identitet eller uttryck eller ålder.

Direkt diskriminering – en människa behandlas sämre än andra.

Indirekt diskriminering – att tillämpa ett förfaringsätt som verkar vara neutralt men som i praktiken är missgynnande.

Främjande och förebyggande arbete

Enligt diskrimineringslagen ska huvudmannen, Norrtälje Förskolor AB,

... ”bedriva ett målinriktat arbete för att aktivt främja lika rättigheter och möjligheter för de barn som deltar i verksamheten oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder eller sexuell läggning.”

Arbetet med att främja och förebygga diskriminering och kränkande behandling genomförs utan att det föranses av något särskilt problem. Arbetet är en naturlig del av utbildningen och synliggörs, utvärderas och analyseras kontinuerligt i det systematiska kvalitetsarbetet.

Norrtälje Förskolor AB arbetar för att skapa en miljö där alla, barn och vuxna, känner sig trygga och kan utvecklas.

Som stöd för att effektivt integrera arbetet i utbildningen använder sig barn och pedagoger av olika pedagogiska material.

Exempel:

- Tänk om.. en glad bok om att vara olika men ändå så lika.
- Inga-Lill Morell. Rädda Barnen
- Tio små kompisböcker. Linda Palm. Natur och Kultur
- Samtalsbilder. Merete Holmsen. Studentlitteratur
- Hjärttestunder – Livskunskap i förskolan. Eva Mathiasson Thorbert.
- Ugglan och kompisproblemet. UR
- Sagopåsar, Dramalekar, Flanosagor, Sagoböcker m.m.

Kartläggning, uppföljning, utvärdering och analys

I början av läsåret genomför den pedagogiska utvecklaren en kartläggning av arbetet mot diskriminering och kränkande behandling. Genomgång av kartläggningen sker sedan på ett avdelningsmöte där pedagogerna skriver en plan för hur arbetet med respektive område ska genomföras. Kartläggningen följs upp samt utvärderas och analyseras under läsårets gång.

De metoder som används vid kartläggningen kan vara observationer, samtal med barnen, samtal med pedagoger, pedagogiska dokumentationer, samtal med vårdnadshavare.

Rutiner för akuta situationer

Personalen i Norrtälje Förskolor har anmälningsskyldighet till huvudman då barn utsatts för kränkningar, diskriminering eller trakasserier.

Norrtälje Förskolor måste agera!

Vi är skyldiga att agera så snart någon anställd fått kännedom om att ett barn känner sig utsatt för diskriminering, trakasserier och/eller kränkande behandling. Förskolan måste utreda vad som hänt och vidta de åtgärder som behövs för att förhindra fortsatta kränkningar.

Personalen anmäler omgående händelsen till rektor samt informerar berörda föräldrar.

- Rektor kallar omgående berörda pedagoger till möte för att kartlägga det inträffade.
- Efter slutförd kartläggning analyseras läget och en åtgärdsplan tas fram som motverkar att liknande händelser upprepas.
- Åtgärdsplanen presenteras och ligger till grund för fortsatt pedagogiskt arbete.

Viktigt att känna till

- Det är olagligt att kränka någon.
- Vi tar alla barn på allvar.
- Kränkningar upphör inte med automatik utan måste motverkas av aktiv personal genom deras förhållningssätt.
- Juridiskt sett kan en person vara skyldig till trakasserier/kränkande behandling utan att ha någon elak avsikt. Barns förmåga att se konsekvenser av sitt handlande är av naturliga skäl begränsade. Därför har vi som arbetar inom Norrtälje Förskolor ett särskilt ansvar att vara observanta och agera omedelbart när barn blir kränkta. **Den vuxnas roll är därför mycket speciell.**
- Genom att vi vuxna hanterar och reder ut irritation, ilska, ledsamhet och visar glädje i arbetslaget blir vi goda förebilder för barnen.

Rättigheter och skyldigheter

Barnen har rätt att:

- Känna sig trygga
- Bli respekterade av andra barn och vuxna
- Få vara med i gemenskapen

- Få hjälp att reda ut konflikter

Vi strävar efter att barnen ska känna ansvar att:

- Förstå och följa vår värdegrund
- Uppmärksamma en vuxen på att man själv eller någon annan far illa
- Verka för gott kamratskap där alla får vara med

Vårdnadshavare har rätt att:

- Snarast få information om det egna barnet blivit utsatt eller utsatt andra barn för kränkningar.

Vårdnadshavare har skyldighet att:

- Kontakta förskolan när man får kännedom om kränkning

Personalen har rätt att:

- Känna sig trygg
- Bli respekterad av barn och vuxna

Personalen har skyldighet att:

- Följa vår värdegrund
- Aldrig acceptera negativt beteende eller ovårdat språk
- Sätta gränser och ingripa
- Vara öppen i kommunikation med andra vuxna
- Vidta nödvändiga åtgärder enligt Norrtälje Förskolors rutiner
- Göra sitt yttersta för att lära barnen vad som är rätt och fel.

Kartläggning

Plan mot diskriminering och kränkande behandling

Norrtälje förskolors vision med arbetet är alla ska känna att det råder en tillåtande och positiv atmosfär där olikhet är en tillgång och respekt för varandra är en självklarhet. Inget barn eller vuxen ska bli diskriminerat eller utsatt för kränkande behandling. Alla ska känna att man blir sedd, hörd och bekräftad.

I början av läsåret genomför den pedagogiska utvecklaren en kartläggning av arbetet mot diskriminering och kränkande behandling. Genomgång av kartläggningen sker sedan på ett avdelningsmöte där pedagogerna skriver en plan för hur arbetet med respektive område ska genomföras. Kartläggningen följs av utvärdering och analys under terminens gång.

Avdelning:

Termin:

Det här ska vi titta närmare på denna termin:

Punkter att utgå ifrån:

- Trygghet
- Respekterad av andra barn och vuxna
- Hjälpa att reda ut konflikter
- Miljö och material
- Verka för ett gott kamratskap
- Uppmärksamma en vuxen om en själv eller andra far illa.

Efter genomgång av observationen ser vi att följande områden behöver arbetas med:

Plan för hur vi ska arbeta med respektive område:

Datum för genomförande av utvärdering och analys:

Utvärdering och analys utifrån nedanstående frågor:

- Vilka förändringar kan vi se?
- Vilka goda metoder kan vi se?
- Vad behöver vi arbeta vidare med?

Omgång 2:

Plan för hur vi ska arbeta med respektive område:

Datum för genomförande av utvärdering och analys:

Utvärdering och analys utifrån nedanstående frågor:

- Vilka förändringar kan vi se?
- Vilka goda metoder kan vi se?

Plan för jämställdhet

Inledning

Norrtälje Förskolors ledningsgrupp har arbetat fram en övergripande *Plan för jämställdhet*. Alla som arbetar i Norrtälje Förskolor AB ska följa de normer och värden som anges i förskolans läroplan samt Norrtälje Förskolors *Plan för jämställdhet*.

Ytterst ansvariga för denna plan är:

Rektor: Annika Jakobsson samt bitr. Rektor Lise-Lotte Sjögren

Norrtälje Förskolor AB:s Värdegrund

På Norrtälje Förskolor AB ska man känna att det råder en tillåtande och positiv atmosfär där olikhet är en tillgång och respekt för varandra är en självklarhet.

Inga vuxna eller barn ska bli diskriminerad, trakasserad eller utsatt för kränkande behandling.

Alla barn på våra förskolor ska ha samma möjlighet att pröva och utveckla förmågor och intressen utan begränsningar av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Alla ska känna att man blir sedd, hörd och bekräftad.

Bakgrund

Följande styr vårt arbete:

- Barnkonventionen och dess grundprinciper, artikel 2, 3, 6 och 12.
- Diskrimineringslag (2008:567)
- Skollag (2010:800)
- Skolverkets allmänna råd och kommentarer för att främja likabehandling och förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

- Läroplan för förskolan (Lpfö18) ”Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan könen samt solidaritet med svaga och utsatta är värden som förskolan ska hålla levande i arbetet med barnen”.

Definitioner:

Vad är jämställdhet?

Jämställdhet handlar om att lägga till och skapa ett större handlingsutrymme, vad vi kan göra, säga och drömma om. Helt enkelt hur vi kan påverka vårt eget liv och det samhälle vi lever i.

Jämställdhet betyder att alla barn är lika mycket värda. Att alla ska:

- Få vara som de vill
- Leka med vad och vem de vill
- Prata lika mycket
- Se ut och klä sig som de vill
- Känna vad de vill
- Få bestämma om de vill kallas för hen, hon eller han.
- Få bli kär i vem de vill oavsett kön...

...UTAN att bli retade eller att någon skrattar.

Vad är genus?

Kön är det vi föds till, vi får olika kön (tjej eller kille). I Sverige har vi ännu inte ett tredje kön rent juridiskt). Genus är det vi sedan lägger till och lär oss under livet. Enkelt uttryckt är att vi föds med ett kön och blir med ett genus. Genus är föränderligt och varierar över tid och plats även om många tror att det är biologiskt. De allra flesta saker som vi förknippar med tjejer eller killar är sådant som vi har lärt oss och inte sådant som fanns med när vi föddes.

Vad är ett normkritiskt förhållningssätt?

Ett normkritiskt förhållningssätt gör att vi blir medvetna om normerna och hur de påverkar och skapar maktskillnader, först då kan vi bli normmedvetna och välja att göra på nya sätt i mötet med andra. Med normkritiskt förhållningssätt kan vi förebygga diskriminering, kränkningar, skapa större trygghet och stärka barns självkänsla. Normkritiskt förhållningssätt ger barn möjlighet att utveckla sin fulla potential oavsett deras bakgrund.

Främjande arbete

Enligt diskrimineringslagen ska huvudmannen, Norrtälje Förskolor AB,

... ”bedriva ett målinriktat arbete för att aktivt främja lika rättigheter och möjligheter för de barn som deltar i verksamheten oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder eller sexuell läggning.”

Arbetet med att främja jämställdheten genomförs utan att det föranleds av något särskilt problem. Arbetet är en naturlig del av utbildningen och synliggörs, utvärderas och analyseras kontinuerligt i det systematiska kvalitetsarbetet.

Norrtälje Förskolor AB arbetar för att skapa en miljö där alla, barn och vuxna, känner sig trygga och kan utvecklas.

I Norrtälje Förskolor AB vill vi att:

- Alla barn och vuxna ska bli bekräftade på ett positivt sätt som individ varje dag
- Alla barn tilltalas som individ med sitt namn.
- Alla barn får talutrymme samt öva på att ge och ta plats.
- Böcker, sånger, bilder, texter, filmer och annat läromedel ska representera den mångfald som finns i samhället.
- Alla barn och vuxna ska känna trygghet i att uttrycka alla sina olika känslor.
- Alla barns och vuxnas nej är lika mycket värda.
- Alla barn ska erbjudas och ges tillgång till olika aktiviteter.
- Inget barn eller vuxen ska utsättas för diskriminering eller kränkande behandling.
- All kärlek och olika familjekonstellationer är lika mycket värda.

Kartläggning, uppföljning, utvärdering och analys

I början av läsåret genomför den pedagogiska utvecklaren en kartläggning av arbetet för jämställdhet. Genomgång av kartläggningen sker sedan på ett avdelningsmöte där pedagogerna skriver en plan för hur arbetet med respektive område ska genomföras. Kartläggningen följs upp samt utvärderas och analyseras under läsårets gång.

De metoder som används vid kartläggningen kan vara observationer, samtal med barnen, samtal med pedagoger, pedagogiska dokumentationer, samtal med vårdnadshavare.

Kartläggning

Plan för jämställdhet

Norrtälje förskolors vision med arbetet är alla ska känna att det råder en tillåtande och positiv atmosfär där olikhet är en tillgång och respekt för varandra är en självklarhet. Alla ska känna att man blir sedd, hörd och bekräftad.

Avdelning:

Termin:

Det här ska vi titta närmare på denna termin:

Punkter att utgå ifrån:

- Alla barn och vuxna ska bli bekräftade på ett positivt sätt som individ varje dag
- Alla barn tilltalas som individ med sitt namn.
- Alla barn får talutrymme samt öva på att ge och ta plats.
- Böcker, sånger, bilder, texter, filmer och annat läromedel ska representera den mångfald som finns i samhället.
- Alla barn och vuxna ska känna trygghet i att uttrycka alla sina olika känslor.
- Alla barns och vuxnas nej är lika mycket värda.
- Alla barn ska erbjudas och ges tillgång till olika aktiviteter.
- Inget barn eller vuxen ska utsättas för diskriminering eller kränkande behandling.
- All kärlek och olika familjekonstellationer är lika mycket värda.

Efter genomgång av observationen ser vi att följande områden behöver arbetas med:

Plan för hur vi ska arbeta med respektive område:

Datum för genomförande av utvärdering och analys:

Utvärdering och analys utifrån nedanstående frågor:

- Vilka förändringar kan vi se?
- Vilka goda metoder kan vi se?
- Vad behöver vi arbeta vidare med?

Omgång 2:

Plan för hur vi ska arbeta med respektive område:

Datum för genomförande av utvärdering och analys:

Utvärdering och analys utifrån nedanstående frågor:

- Vilka förändringar kan vi se?
- Vilka goda metoder kan vi se?

Integritetspolicy

Inledning

Nolltolerans är det enda tänkbara målet när det gäller att värna om barns rättigheter. Om vi vuxna faktiskt vågar prata med barn om kroppen och dess gränser, kan vi hjälpa barn att berätta om någon gör något mot deras kropp som de inte gillar eller förstår. Barn behöver så tidigt som möjligt bli medveten om kroppens värde och om hur man säger/visar ja och nej. Får barnen den kunskapen tidigt skapar det trygghet och en känsla för vad som känns rätt och bra, nu och senare i livet, samtidigt som vi underlättar för de barn som trots allt har utsatts att kunna berätta.

Norrtälje Förskolors ledningsgrupp har arbetat fram en integritetspolicy. Alla som arbetar i Norrtälje Förskolor AB ska följa de normer och värden som anges i förskolans läroplan samt integritetspolicy.

Ytterst ansvarig för denna policy är:

Rektor Annika Jakobsson och Bitr. Rektor Lise-Lotte Sjögren

Norrtälje Förskolor AB:s Värdegrund

På Norrtälje Förskolor AB ska man känna att det råder en tillåtande och positiv atmosfär där olikhet är en tillgång och respekt för varandra är en självklarhet.

Inga vuxna eller barn ska bli diskriminerad, trakasserad eller utsatt för kränkande behandling.

Alla barn på våra förskolor ska ha samma möjlighet att pröva och utveckla förmågor och intressen utan begränsningar av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Alla ska känna att man blir sedd, hörd och bekräftad.

Bakgrund

Förskolans läroplan betonar vikten av att respektera barns kroppsliga och personliga integritet. Barn i förskolan ska också få möjlighet att bli medvetna om rätten till sin integritet. Förskolan har även i uppdrag att spegla de värden som finns i barnkonventionen, där flera av artiklarna kopplar till barns integritet. Pedagogerna i förskolan har därför en viktig roll i att respektera, skydda och stödja barnens integritetsutveckling.

Identitet och integritet

Att känna trygghet i sin identitet innefattar att vara medveten om både sin kroppsliga och personliga integritet. Förskolan kan arbeta på olika sätt för att barnen ska få utveckla en trygg identitet. Det finns till exempel en tydlig koppling mellan barnets delaktighet i olika beslut och barnets integritetsutveckling. Förskolans arbete med integritet kan även innebära att du som vuxen hjälper barnet att förstå sina egna signaler. Det kan leda till att barnet lär sig att signalera när någon överskrider barnets gränser. Det förenklar också kommunikationen med andra och kan hjälpa barnet att berätta för en vuxen om någon kränker hans integritet.

Förskolans arbete med integritet innefattar inte bara barnets egna rättigheter och gränser, utan också respekten för andra människors rättigheter. Ett medvetet arbete med barns integritet kan skapa förutsättningar för barnet i att utveckla en respekt för andra människor, något som är grundläggande i ett demokratiskt samhälle. En del av att respektera andra handlar om att utveckla en förståelse för var andra individers gränser går, hur andra kan signalera detta och vad barnet kan göra för att visa respekt för andras integritet. En förståelse för andra människors integritet och en förmåga att möta andra individer på ett respektfullt sätt kan även vara en grund för att barnet på sikt ska kunna utveckla en förståelse för vad samtycke innebär.

Lyssna på barnet

För att kunna respektera ett barns integritet behöver du lyssna på och lära känna barnet. Barn har, precis som vuxna, olika behov av samt vilja till kroppskontakt. En del barn vill sitta i knät och få en kram när de är ledsna medan andra barn bara vill kramas när de är glada. Barnets behov av närhet kan variera beroende på flera olika faktorer, till exempel barnets ålder, känslor och vem det är som möter barnet. Barns kroppsliga gränser behöver respekteras och därför är det viktigt att det är barnets behov av kroppskontakt som får styra.

Som vuxen behöver du lyssna på barnets signaler. Känner du dig osäker kan du fråga barnet på vilket sätt hen vill ha tröst. Ibland kan du behöva konkretisera med en rak fråga: "Skulle du vilja ha en kram, eller vara ifred?" På så sätt kan du göra barnet delaktigt och ge barnet möjlighet att uttrycka sin åsikt. När du lyssnar på barnet visar du att du respekterar hans integritet. Barn kan även signalera ett behov av att vara i fred. Ett sätt att visa respekt för barns integritet kan då vara att skapa platser där barnet kan få vara ensamt en stund. Det är ett sätt att visa att du har tillit till barnet men också att du förstår barnets behov av en lugn stund.

Omsorgssituationer

Att göra barnet delaktigt i omsorgssituationen och i andra val som berör barnet kan vara ett sätt att visa respekt för barnets integritet. Det kan till exempel handla om att låta barnet bestämma om ett blöjbyte ska ske före eller efter fruktstunden eller att barnet får välja var blöjbytet ska ske. Ibland vill barnet inte ha den omsorg som hen är i behov av. Då är det viktigt att du genomför omsorgen med respekt för barnet. Ett sätt att göra det kan vara att förmedla till barnet varför omsorgen behöver genomföras. Du kan även visa respekt genom att i förväg berätta vad som kommer hända, till exempel genom att säga: "Nu kommer jag att torka din näsa".

Genom att kommunicera med barnet i olika omsorgssituationer kan du skapa möjligheter för barnet att utveckla en första förståelse för sin kroppsliga integritet. Det handlar dels om att kommunicera vad du gör och varför, dels om att introducera vissa kroppsdelar som privata. I omsorgssituationer kan du även ge barnet möjlighet att utveckla sin självständighet. Du kan till exempel uppmuntra barnet att ta på sig kläderna själv, tvätta sin mun själv eller torka sig själv efter ett toalettbesök.

Sätta ord på barnets gränser

Du kan även stödja barnet i att tydliggöra för andra var barnets gränser går. Ett sätt kan vara att sätta ord på det barnet visar med sitt kroppsspråk. Det kan handla om att barnet signalerar med sin kropp att hen inte vill kramas eller leka en speciell lek, och då sätta ord på det åt barnet: "Nu verkar det som att du inte vill leka den här leken". Vid dessa tillfällen kan du också utveckla barnets förståelse för att individers integritet kan skilja sig åt. Att du som vuxen sätter ord på det som händer kan vara ett sätt att hjälpa barnet att förstå andras signaler.

Som vuxen behöver du också visa att barnet behöver vara försiktig med sina lekkamrater och respektera deras gränser, samtidigt som du behöver hjälpa barnet att hitta andra strategier än att till exempel knuffas för att skapa kontakt eller visa omtanke. En sådan strategi kan till exempel vara att barnet frågar sin kompis om hen vill leka eller ha en kram. Det är viktigt att leken eller kramen sker ömsesidigt. På det här sättet visar du att ett barn aldrig har rätt att göra något på någon annan som inte känns bra för det andra barnet. Du kan också prata med barnen om att det alltid går bra att berätta för en vuxen om någon gör något mot barnet som hen inte vill.

En god förebild

Du som arbetar i förskolan är viktig som förebild. Hur du pratar med barnen, vilka frågor du ställer och hur du bemöter barnen påverkar deras syn på sin och andras integritet. Även du som vuxen kan signalera när du känner att ett barn går över dina gränser. Det kan handla om att du ger alternativ, till exempel: "Du får gärna ge mig en kram, men jag vill inte ha en puss"

eller att du berättar var dina gränser går: "Nu är dina händer väldigt nära mitt ansikte. Det känns inte bra. Kan du backa lite?" Att vara förebilder handlar även om hur ni som arbetar på förskolan bemöter varandra. Genom ett respektfullt arbetsklimat kan barnen få ta del av en miljö som är fylld av tillit till varandra och respekt för alla individer och deras integritet.

Dokumentation och barnets integritet

Det är viktigt att respektera barns integritet när ni dokumenterar. Det första steget kan vara att du och dina kollegor diskuterar vad syftet med dokumentationen är. Vad och hur mycket ska dokumenteras? När det är dags att dokumentera kan du börja med att fundera över vad i aktiviteten det är du vill dokumentera och hur barnets integritet kan värnas då. Ser barnet ut att vilja medverka på bild? Befinner sig barnet i en sårbar situation, till exempel om barnet sover eller är ledset?

För att barnets integritet ska kunna respekteras i frågor som rör dokumentation är det viktigt att barnet upplever att hen har möjlighet att neka till att bli till exempel fotograferad. Ett nej kan uttryckas på många olika sätt, till exempel verbalt, med gester eller med annat kroppsspråk. Du som arbetar i förskolan behöver vara observant på vad barnet försöker signalera.

Att värna om barns integritet vid dokumentationstillfällen kan även handla om att göra barnet delaktigt. Barnet kan själv få avgöra vad som ska avbildas eller så kan du fråga barnet om du till exempel får ta en bild av barnet. Ibland kan du behöva fråga i efterhand, till exempel om du har tagit en bild för att fånga en speciell stund. Om du kommer att visa dokumentationen för någon annan kan du fråga barnet om det går bra. Även om barnet har sagt ja till att bli dokumenterad behöver det inte betyda att barnet vill att dokumentationen ska visas för andra. Genom att få ett godkännande från barnet vid upprepade tillfällen visar du att det alltid går bra att ändra sig. Förutom att du visar respekt för barnets integritet, visar du samtidigt på betydelsen av att ge sitt samtycke. Det kan skapa möjligheter att prata med barnet om det ansvar den som fotograferar eller filmar har mot den som blir dokumenterad.

Förebyggande arbete

- All personal inklusive vikarier lämnar utdrag ur belastningsregistret
- ENDAST ordinarie personal eller välbekant långtidvikarie byter blöjor och hjälper till vid toalettbesök samt är ensamma med barnet vid vilostunden.
- Vid blöjbyte används ALLTID handskar.
- Om barnet inte vill byta blöja förklarar vi varför vi behöver göra det.
- Under blöjbytet sätter vi ord på det vi gör, det ger barnet ett sammanhang av det som sker och signalerar även att ett blöjbyte är något "kliniskt" som görs av hygieniska skäl.
- Att sätta ord på det vi gör gäller i alla omsorgssituationer.
- Vid toalettbesök frågar vi barnen hur de vill ha det när de är på toaletten, till exempel hjälp med byxor, stängd eller öppen dörr, pedagog med eller vänta utanför, hjälp att torka eller torka själv.
- Vi stjäl aldrig kramar eller pussar från barnen. Vi kramar barnen när de själva vill. Om vi vill trösta barnet med en kram frågar vi alltid "vill du ha en kram"? Och accepterar sedan deras svar på ett neutralt sätt.
- Vi tvingar aldrig barnen att kramas som förlåt eller som alternativ till att slå eller nypas, till exempel "ni kan kramas eller klappa varandra fint istället".
- Ett nej är alltid ett nej- Om vi busar eller kittlar ett barn så slutar vi omedelbart när barnet säger/visar "nej/stopp/sluta" – även om barnet skrattar.
- Vi vågar fråga om ett barn uppvisar ett misstänkt beteende.
- Vi antecknar om ett barn säger/gör något som gör oss fundersamma.
- ENDAST ordinarie personal eller välbekant långtidvikarie för barnen öppnar/stänger förskolan.
- Om en vikarie blir ensam på en avdelning slå vi ihop avdelningarna.
- Vi påminner barn om att en dålig hemlighet får man alltid berätta för en vuxen, även om någon annan sagt att man inte får.

- Vi lyssnar alltid på barn som försöker berätta något för oss, även om vi inte riktigt förstår vad barnet säger och även om samtalet känns obehagligt.
- Vi tar alltid barns oro på allvar.
- Vi är uppmärksam på tecken från barn som kan tyda på att allt inte står rätt till. Samtidigt ska vi komma ihåg att vissa barn som varit med om sexuella kränkningar eller övergrepp inte visar några tecken alls utåt.

Vi vågar se, vi vågar fråga och agera – det är vårt ansvar som vuxna. Vi är skyldiga att anmäla till Socialtjänsten om vi får kännedom om, eller misstänker att, ett barn far illa.

Avvikelse rapport

Denna blankett används för att dokumentera avvikelser som sker i verksamheten.

Datum för avvikelsen:

Beskriv avvikelsen:

Korrigerande åtgärd:

Grundorsak till avvikelsens uppkomst:

Förebyggande åtgärd:

Uppföljning:

Datum:

Datum:

.....

.....

Vårdnadshavare

Vårdnadshavare

Datum:

Datum:

.....

.....

Rektor

Förskolepersonal

Källor

Läroplanen för förskolan Lpfö18

Skollagen 2010:800

Barnkonventionen

Lekande Rätt – En förskola för barns rättigheter, Fanny Danielsson

Implementering av barnkonventionen – med hjärta och hjärna, Maria Lundin Karphammar

Skolverkets allmänna råd och kommentarer för att främja likabehandling och förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

Strategi för att stärka barnets rättigheter i Sverige, (prop. 2009/10:232) Socialdepartementet

Diskrimineringslag (2008:567)

www.skolverket.se

www.barnombudsmannen.se

www.minarattigheter.se

www.unicef.se

www.raddabarnen.se

www.bris.se

www.forskolebrevet.se